

Informace z Ústřední evidence koní

1. Legislativní normy a systém organizace

Ústřední evidence koní (ÚEK) je součástí ústřední evidence hospodářských zvířat a jako taková je součástí státní správy. Ústřední evidenci vede na základě zákona č. 154/2000 Sb. o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat (plemenářský zákon) pověřená osoba, kterou je určena na základě výběrového řízení Českomoravská společnost chovatelů a.s. Hradištko. Pro tuto pověřenou osobu zajišťuje vedení ÚEK Národní hřebčín Kladruby nad Labem na základě smluvního vztahu. Pracoviště ÚEK se nachází v hřebčíně Slatiňany, což vyplynulo z historické situace, kdy ve slatiňanském hřebčíně od konce 40. let minulého století fungovala Výzkumná stanice pro chov koní. V rámci její činnosti vznikl od poloviny 80.let počítačový program pro vedení plemenných knih koní v tehdejší Československu, a to s výjimkou plemenných knih anglických plnokrevníků a klusáků, které byly vedeny příslušnými dostihovými organizacemi, a proto i v současné době je evidence těchto dvou plemen koní zajištěna na základě subdodatelských smluv s Jockey Clubem ČR a Českou klusáckou asociací.

Konkrétní činnost ÚEK je dána jednak národními legislativními předpisy a také přímo aplikovatelnými předpisy EU. Z národních předpisů je to výše uvedený plemenářský zákon, jehož ustanovení rozvádí prováděcí vyhláška č.136/2004 Sb, která stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidenci hospodářství a vyhláška č. 448/2006 Sb., která stanoví některé podrobnosti v oblasti šlechtění a plemenitby. Způsoby označování a evidence koní jsou v celé EU jednotně určeny nařízením Komise (EU) 2015/262 platným od 1.1.2016, kterým se stanoví pravidla podle směrnic Rady 90/427/EHS a 2009/156/EHS, pokud jde o metody identifikace koňovitých. Tento předpis určuje pravidla pro označování koní a vystavování identifikačních dokladů, tzv. průkazů koně, včetně jejich vzoru. Od 1.11.2018 platí Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/1012 o plemenných zvířatech a Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1940, kterým se doplňuje, pokud jde o obsah a formu zootechnických osvědčení vydávaných pro čistokrevné koňovité obsažených v identifikačním dokladu pro koňovité. Jedná se o přímo aplikovatelné předpisy Evropské Unie - to znamená, že platí přímo v každém členském státě bez nutnosti uvádět jej v národní legislativě. Nicméně základní ustanovení jsou v národních předpisech v rámci jejich novelizací zapracována.

Činnost ÚEK zahrnuje následující úkony :

- registraci a označování koní , kteří nejsou evidováni v žádné plemenné knize vedené v ČR – zajištěno prostřednictvím smluvních pracovníků
- vydávání identifikačních dokladů pro koně , tj. průkazů koní, duplikátů průkazů koní a náhradních identifikačních dokladů
- archivaci vrácených průkazů koní po dobu 3 let, případně navrácení zneplatněných průkazů na vyžádání chovatelům na památku
- registraci trvale dovezených koní a koní narozených v ČR registrovaných v zahraničních plemenných knihách
- vedení ústředního registru plemeníků včetně poskytování připouštěcích rejstříků držitelům plemenných hřebců
- evidování údajů o změnách majitelů koní, úhynech, porážkách, vývozech , kastracích a ztrátách koní
- vybavení hospodářství registrovaných u ČMSCH k chovu koňovitých potřebnými formuláři - Registr koní držených v hospodářství – blok 1 a 2
- evidování údajů o plemenitbě

- evidování údajů o hodnocení koní potřebných k vyhodnocování šlechtitelských programů plemenných knih vedených v ČR
- poskytování informací chovatelům prostřednictvím vydaných Pokynů pro vedení ústřední evidence koní, včetně poskytování potřebných formulářů
- předávání aktuálních dat dle požadavků pověřené osoby do informačního systému ústřední evidence 1 x týdně

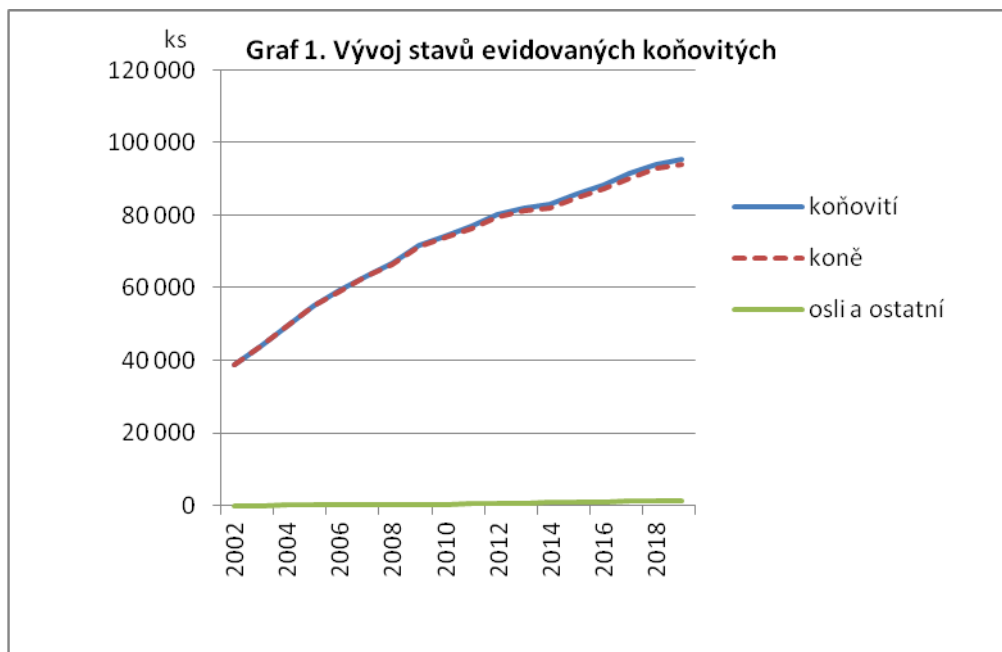
2. Statistické údaje

Stavy koní

Početní stavy evidovaných koní v letech 2002 – 2018 uvádí Tabulka 1. a vývoj znázorňuje Graf 1. Jak je z uvedených dat zřejmé, početní stavy koní i oslů a ostatních koňovitých se setrvale každoročně zvyšují, přičemž roční přírůstek činil v letech 2002 – 2008 cca 5 tis ks, od roku 2009 je nárůst pozvolnější, ročně přibylo od 1,5 tis do 3 tis. ks. Evidovaný kůň je kůň identifikovaný vystavením průkazu koně v ČR nebo doložením zahraničního průkazu s hlášením o trvalém dovozu koně nebo s hlášením o registraci koně narozeného v ČR, s evidovaným majitelem. Kůň je vyřazen na základě hlášení majitele koně o vývozu, úhynu, porážce nebo ztrátě a rovněž na základě průkazů navracených z asanačních podniků a jatek. Jak znázorňuje Tabulka 2. počet zaevidovaných dovozů koní stabilně převyšuje počet koní vyvezených, i když v posledních letech se rozdíl snižuje. Rovněž počet nahlášených úhynů (cca 1500) a porážek (cca 500) nedosahuje počtu narozených koní a z těchto všech faktorů vyplývá neustále se zvyšující stavy koní. V zájmu zvýšení věrohodnosti evidovaných dat, majitele koní starších 30ti let obesíláme s žádostí o případnou aktualizaci.

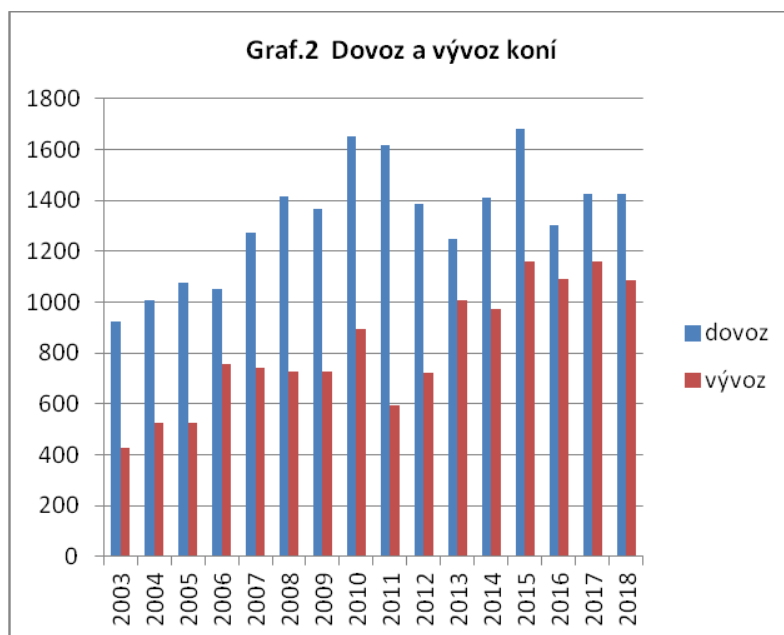
Tabulka 1. Stavy koní k 31.12. daného roku

rok	koňovití celkem (ks)	koně (ks)	osli a ostatní (ks)
2002	38 766	38 754	12
2003	43 725	43 708	17
2004	49 512	49 482	30
2005	54 956	54 884	72
2006	59 165	59 022	143
2007	63 196	63 033	163
2008	66 671	66 386	285
2009	71 515	71 223	292
2010	74 305	73 932	373
2011	76 835	76 365	470
2012	80 073	79 473	600
2013	81 792	81 124	668
2014	82 901	82 105	796
2015	85 654	84 703	951
2016	88 347	87 287	1 060
2017	91 365	90 219	1 146
2018	94 013	92 735	1 278
k 30.9.2019	95 360	93 973	1 387

Tabulka 2.

rok	dovoz	vývoz
2003	924	427
2004	1006	526
2005	1077	527
2006	1050	754
2007	1273	740
2008	1416	729
2009	1366	726
2010	1654	895
2011	1616	593
2012	1386	720
2013	1248	1007
2014	1413	972
2015	1679	1158
2016	1300	1093
2017	1427	1159
2018	1427	1088

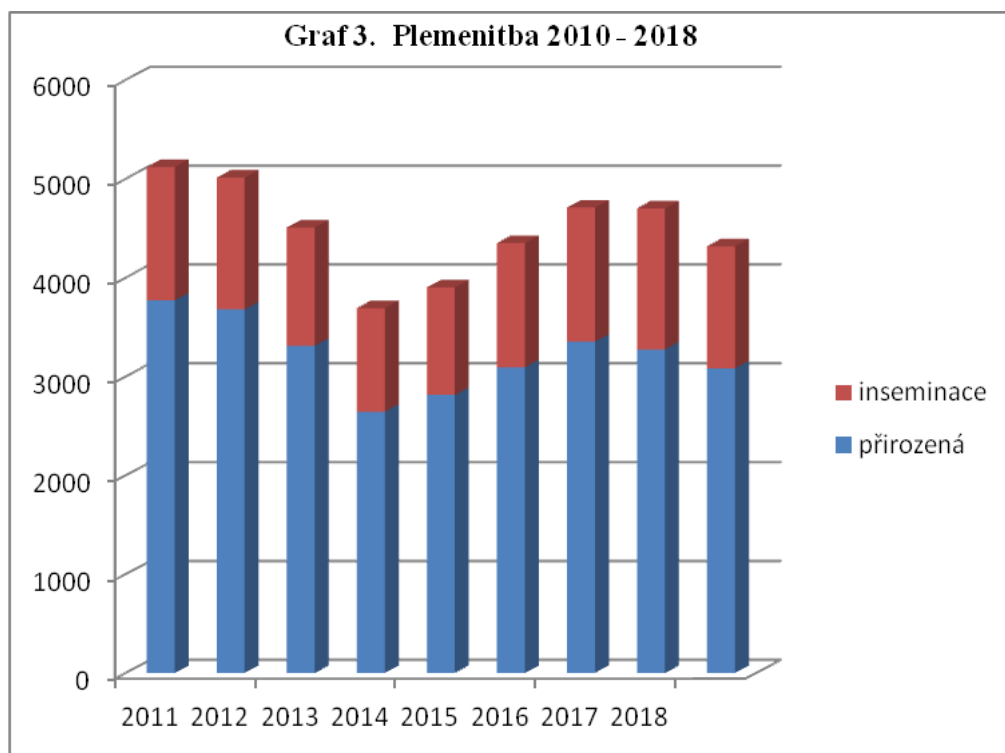
Plemenitba a počet narozených hříbat

Následující Tabulka 3. a Graf 3. ukazuje vývoj počtu legálně připuštěných klisen (to znamená, že je doložen přípouštěcí lístek se záznamem o zapaštění klisny hřebcem zapsaným do ústředního registru plemeníků, s rozdělením na přirozenou plemenitbu a inseminaci, a z nich narozených hříbat. Od roku 2010 se tyto počty, přes některé výkyvy směrem vzhůru v letech 2015-2017, spíše setrvale mírně snižují. Zastoupení inseminací z celkového počtu zapaštěných klisen činí mírně pod 30 %, se zvyšující se tendencí, tj. od 26% v letech 2010-

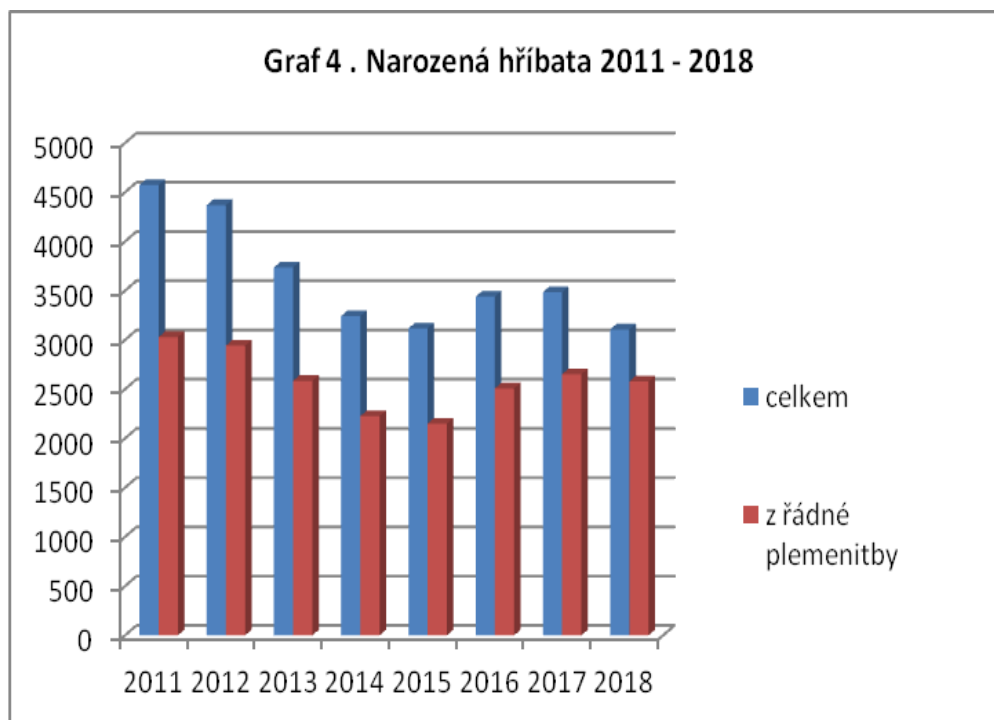
12, 28 % v letech 2013, 2014 a 2017 až ke 30 % v roce 2018. Natalita z doložené plemenitby činí mezi 55 – 60 %. Počty celkem narozených zaevidovaných hříbat jsou pak vyšší o hříbata, ke kterým připouštěcí lístek doložen není a jedná se tedy prakticky o hříbata z černé plemenitby. V Grafu 4 je znázorněno srovnání těchto dvou údajů, přičemž je patrné, že podíl hříbat z černé plemenitby se v posledních letech přece jenom snižuje. V roce 2011 jejich podíl činil 33 %, v roce 2018 už jen 17%, což je jednoznačně pozitivní trend.

Tabulka 3. Plemenitba a počet narozených hříbat

Plemenitba	rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Celkem		5118	5013	4506	3691	3902	4350	4709	4701	4317
- přirozená		3771	3678	3310	2643	2813	3092	3351	3273	3082
- inseminace		1347	1335	1196	1048	1089	1258	1358	1428	1235
Narozená hříbata	rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
Celkem z plemenitby		3029	2942	2585	2226	2150	2508	2652	2579	
- z přirozené		2303	2238	1926	1646	1627	1861	1922	1889	
- z inseminace		726	704	659	580	523	647	730	690	
Celkem narozeno hříbat		4573	4369	3737	3243	3117	3440	3486	3107	

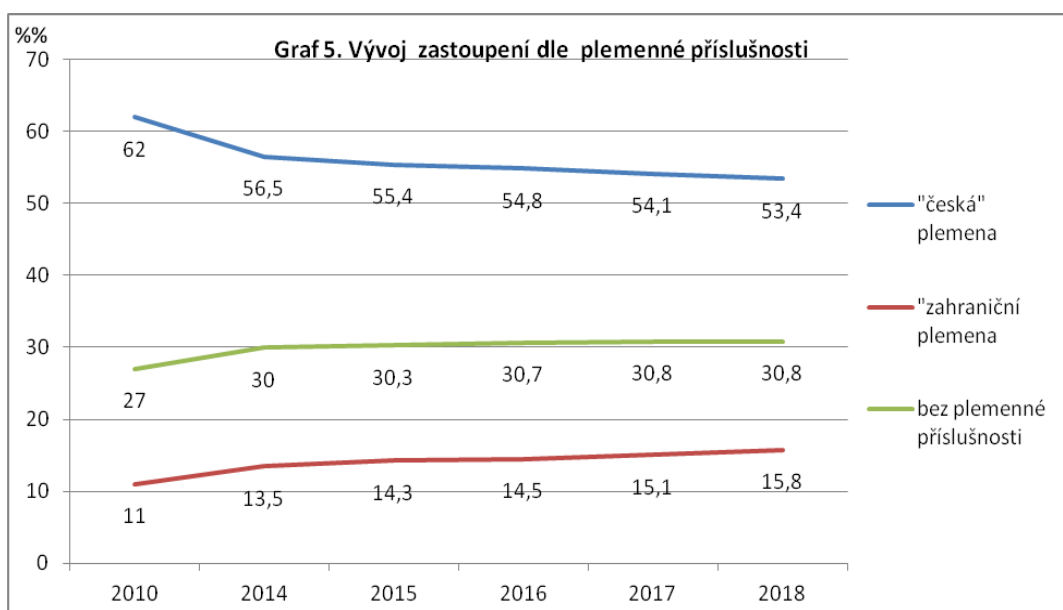

Graf 4 . Narozená hříbata 2011 - 2018

Zastoupení plemen koní

Koně s deklarovanou plemennou příslušností tvoří v poslední době cca 70 % stavu koní, zbývajících 30% pak koně bez plemenné příslušnosti Stavby koní dle plemenné příslušnosti v letech 2010 a 2014 – 2018 jsou uvedeny v tabulce 4. Jsou zde uvedeny počty vybraných plemen koní rozdělená na plemena, jejichž plemenná kniha je vedena v ČR , a ve druhé části tabulky jsou uvedena nejpočetněji zastoupená plemena, jejichž plemenná kniha je vedena pouze v zahraničí. Obě skupiny plemen jsou vyčísleny v procentuálním zastoupení, které ukazuje na postupný mírný pokles zastoupení „českých“ plemen, které tvoří mírně přes 50% stavů a postupný nárůst v zastoupení „zahraničních“ plemen (15 %)., i když v posledních letech je nárůst velmi mírný. Tento vývoj znázorňuje Graf 5.

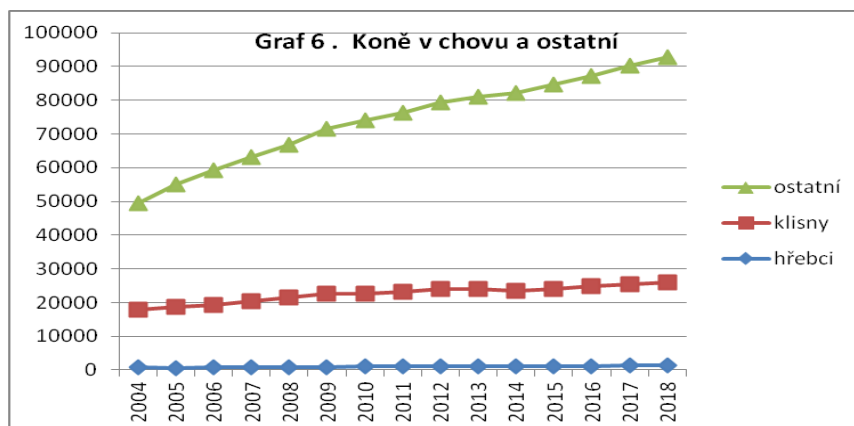
Nejpočetnějším plemenem je přes setrvalý mírný pokles český teplokrevník (19%), druhým v pořadí je anglický plnokrevník (9,6%), jehož stavy se plynule zvyšují, následují velšská plemena pony a kob zároveň se slovenským teplokrevníkem (CS) (3,3%), jejichž stavy se rovněž zvyšují. S 2,6% je dalším plemenem v pořadí americký Quarter horse a až za ním je nejpočetněji zastoupené chladnokrevné plemeno – českomoravský belgický kůň s 2,1%. Zhruba stejné 2% zastoupení má hafling, starokladrubský kůň, klusák a Paint horse. K uvedeným údajům je třeba zdůraznit, že tyto počty koní dle plemenné příslušnosti nekopírují vždy počty koní zapsaných v českých plemenných knihách. Především v teplokrevných plemenných knihách (samozřejmě s výjimkou plemenné knihy anglického plnokrevníka), ale i některých dalších, jsou zapsáni i koně s jinou plemennou příslušností a případně i koně bez plemenné příslušnosti, tak jak jim to umožňuje schválený řád plemenné knihy.

Zastoupení koní používaných k chovu

V tabulce č. 5 jsou uvedeny počty hřebců a klisen používaných k chovu, bez ohledu na jejich příslušnost k některé plemenné knize, a ostatních koní. V grafu 6. je pak znázorněn vývoj této struktury populace koní, kdy podíl koní nevyužívaných k chovu, tzn. ke sportu, či jiným volnočasovým a pracovním aktivitám má vzestupnou tendenci. Koně využívaní k chovu činili 35% v roce 2004, v roce 2018 již jen 28% z celkového stavu koní.

Tab.5

	hřebci	klisny	ostatní
2004	735	17041	31736
2006	724	18606	39835
2008	907	20653	45111
2010	985	21592	51355
2012	1115	23051	55307
2014	1132	22265	58708
2016	1239	23527	62521
2018	1324	24573	66838

Tabulka 6. - Zastoupení jednotlivých barev koní - k 31.12.2018

barva	ks	%
Hd.	41953	44,6%
Ryz.	22990	24,5%
Běl.	11256	12,0%
Str.	6089	6,5%
Vr.	5526	5,9%
Plav.	3307	3,5%
Isab.	2215	2,4%
ost.	677	0,7%
celkem	94013	100%

